

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Johdanto

Oikeusministeriö asetti 1.2.2023 Oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen – työryhmän toimikaudelle 1.2.2023–31.12.2027. Työryhmä on ottanut nimekseen Oikeuslaitostyöryhmä. Oikeusministeriö tarkensi 9.10.2023 Oikeuslaitostyöryhmän tehtävänantoa.

Tausta

Oikeuslaitostyöryhmää edelsi oikeusministeriön asettama oikeudenkäytön kehitystyöryhmäksi nimetty työryhmä, jonka arviomuistio (oikeusministeriön julkaisuja; mietintöjä ja lausuntoja 2022:39) rakentaa perustaa tulevien hallitusohjelmien ja hallituskausien oikeuspolitiikalle. Oikeudenkäytön kehitystyöryhmän toimeksiannon mukaisesti arvioinnin painopiste oli yhtäältä perusoikeuksien ja oikeusturvan yhdenvertaisen toteutumisen ja toisaalta tuomioistuinten oikeudenkäyttöön vaikuttavien kehityssuuntien punninnassa. Tuomioistuinlaitoksen, oikeudenkäytön kehityssuuntien ja nykyisen tuomioistuinrakenteen tarkoituksenmukaisuuden arvioimisella pyrittiin ennakoimaan tuomioistuimien tehtäviä tuomioistuinorganisaatiota kehitettäessä ja hahmotettaessa muita tulevaisuuden konkreettisia kehittämiskohteita.

Oikeudenkäytön kehitystyöryhmän raportin lisäksi vuonna 2022 teetettiin laaja tutkimushanke oikeusvaltiotematiikasta. Lisäksi annettiin oikeusministeriössä valmisteltu valtioneuvoston selonteko oikeuslaitoksen resurssitilanteesta ja toimivan oikeusvaltion edellyttämien resurssien varmistamisesta (nk. Oikeudenhoidon selonteko), joka valmistui marraskuussa 2022. Toimiva oikeusvaltio -tematiikan näkökulmasta merkityksellinen on myös eduskunnalle toukokuussa 2022 annettu sisäisen turvallisuuden selonteko.

Oikeuslaitostyöryhmä asetti lokakuussa 2023 kuusi alatyöryhmää: 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano, 2. Siviiliasoiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot, 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat, 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen, 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta sekä 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat.

Oikeuslaitostyöryhmä pyytää nyt lausuntoja alatyöryhmien alustavista vaihtoehtoisista toimenpide-ehdotuksista.

Tavoitteet

Tavoitteena on edistää oikeudenkäytön riippumattomuutta ja oikeusturvan laatua sekä oikeuslaitoksen palvelujen käyttäjälähtöisyyttä.

Työryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida oikeuslaitoksen kehittämistä ja tuottavuutta sekä tehdä ehdotuksia näiden edistämiseksi. Työryhmän tulee myös arvioida niin sanotun rikosketjun eri toimijoiden yhteistyötä ja tehdä ehdotuksia yhteistyön kehittämiseksi.

Lisäksi työryhmä voi arvionsa pohjalta tehdä ehdotuksia oikeuslaitoksen palvelukyvyn parantamiseksi, toiminnan sujuvoittamiseksi ja oikeuksiin pääsyn edistämiseksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntoja voivat antaa myös muut kuin jakelussa mainitut tahot. Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan Lausuntopalvelussa ja Hankeikkunassa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 7.11.2024.

Valmistelijat

Lisätietoja asiassa antavat:

Oikeuslaitostyöryhmän pääsihteeri, käräjätuomari Jennimari Huovinen,
etunimi.sukunimi@oikeus.fi, +358295 645 268
Osastopäällikkö Anne Hallavainio, etunimi.sukunimi@gov.fi, +358295 150 049

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OM012:00/2023> - Lisätietoa Oikeuslaitostyöryhmän hankesivuilta

Liitteet:

Jakelu:

Aalto-korkeakoulusäätiö sr
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin
Ahvenanmaan käräjäoikeus
Ahvenanmaan maakunta
Akaan kaupunki
Akava ry
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Ammattiliitto Pro ry
Amnesty International Suomen osasto
Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Brändö kommun
Digi- ja väestötietovirasto
Eckerö kommun
Eduskunnan apulaisoikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Eläketurvakeskus
Energiavirasto
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Savon käräjäoikeus
Etelä-Savon Liitto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Finanssiala ry
Finströms kommun
Forssan kaupunki
Geta kommun
Haapajärven kaupunki

Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hammarland kommun
Hangon kaupunki
Hankasalmen kunta
Hansel Oy
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin hyvinvointialue
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupunki
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin yliopisto
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Hämeen ELY-keskus (1)
Hämeen liitto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeusliitto ry
Iin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Inkoon kunta / Ingå kommun
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry
Invalidiliitto ry
Isojoen kunta
Isonkyrön kunta
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Jakobstad stad / Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Jomala kommun
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisen alan unioni JAU ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Juristiliitto - Juristförbundet
Juuan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun ELY-keskus
Kainuun hyvinvointialue
Kainuun käräjäoikeus
Kainuun liitto
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kaupunki
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansaneläkelaitos (Kela)
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kanta-Hämeen käräjäoikeus
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskö stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Kaustisen kunta
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki

Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keski-Suomen liitto
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keskuskauppakamari
Keuruun kaupunki
Keva
Kihniön kunta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kimitoöns kommun / Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki
Kolarin kunta
Kommunalstyrelsen i Föglö
Kommunstyrelsen i Sottunga
Konkurssiassiamiehen toimisto
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Korsholms kommun / Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kosken TI kunta
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestads stad / Kristiinankaupunki
Kronoby kommun / Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuluttajaliitto ry - Konsumentförbundet rf
Kuluttajariitalautakunta
Kumlinge kommun
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki

Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson käräjäoikeus
Kymenlaakson liitto
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Kökar kommun
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapin hyvinvointialueen kirjaamo
Lapin käräjäoikeus
Lapin liitto
Lapin yliopisto
Lapinjärven kunta
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT
lapsiasiainvaltuutetun toimisto
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun / Luodon kunta
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lemlands kommun
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Loviisan kaupunki
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Lumparlands kommun
Luumäen kunta
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
LVM Liikenne- ja viestintäministeriö
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Maahanmuuttovirasto
Malax kommun / Maalahden kunta
Mariehamns stad
Markkinaoikeus
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
MMM Maa- ja metsätalousministeriö
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Naisten Linja Suomessa ry
Nakkilan kunta
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad / Uusikaarlepyy
Närpes stad / Närpiön kaupunki
Oikeudenkäyntiavustajalautakunta
Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry
Oikeustoimittajat ry
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö
Onnettomuustutkintakeskus
Opintotuen muutoksenhakulautakunta
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Oulun käräjäoikeus
Oulun yliopisto
Outokummun kaupunki
Padasjoen kunta
Paimion kaupunki
Pakolaisneuvonta ry
Paltamon kunta
Pargas stad / Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta

Parkanon kaupunki
Patentti- ja rekisterihallitus
Patentti-insinöörit ry
Pedersöre kommun / Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pirkanmaan liitto
Pirkkalan kunta
PLM Puolustusministeriö
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan käräjäoikeus
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Savon käräjäoikeus
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Poliisihallitus
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusvoimat
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta

Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen käräjäoikeus
Päijät-Hämeen liitto
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rajavartiolaitos
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Rikosseuraamuslaitos
Rikosuhripäivystys
Ristijärven kunta
Rovaniemen hovioikeus
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Saltviks kommun
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan hyvinvointialue
Satakunnan käräjäoikeus
Satakunnan liitto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Senaatti-kiinteistöt
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta

Siuntion kunta
SM Sisäministeriö
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysalan neuvottelujärjestö Sote ry
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Sotkamon kunta
STM Sosiaali- ja terveysministeriö
STTK ry
Sulkavan kunta
Sunds kommun
Suomen AIPPI ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen journalistiliitto ry
Suomen Kihlakunnanvoudit ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Pankki
Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry (1)
Suomen Rauhanturvaajaliitto ry
Suomen syyttäjäyhdistys ry
Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry
Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry
Suomen velalliset ry
Suomen Yrittäjät ry
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Svenska Finlands folkting
Svenska Handelshögskolan
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC)
Sysmän kunta
Syyttäjälaitos
Säkylän kunta
Taideyliopisto
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Takuusäätiö sr
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta
Tapaturmavakuutuskeskus TVK
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
TEM Työ- ja elinkeinoministeriö
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Tulli
Turun hallinto-oikeus
Turun hovioikeus
Turun kaupunki
Turun yliopisto
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Työttömien Keskusjärjestö ry
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry (TYJ)
Työtuomioistuin
Ulosottolaitos
Ulosottomiehet ry
Ulvilan kaupunki
UM Ulkoministeriö
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenkaupungin kaupunki
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto - Nylands förbund
Uuraisten kunta
Vaalán kunta
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan hovioikeus
Vaasan kaupunki
Vaasan yliopisto
Vakuutusosasto
Valkeakosken kaupunki
Valtiokonttori
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Vanhusasiavaltuutettu
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Varsinais-Suomen liitto
Vehmaan kunta
Velkaneuvonta ry
Verohallinto
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
VM Valtiovarainministeriö
VM VTML Valtion työmarkkinalaitos
VNK Valtioneuvoston kanslia
Vårdö kommun
Vörå kommun / Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan
Kriminaalipolitiikan Instituutti (HEUNI)
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
YM Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Åbo Akademi
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista
2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista
3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista
4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista
5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista
6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista
7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Hallavainio Anne
Oikeusministeriö

Hallavainio Anne
Oikeusministeriö